

<https://helda.helsinki.fi>

Tere perestroika lapsen silmin : Näkemiin Neuvostoliitto
(Hüvasti, NSVL) Suomi/ Viro 2020

Öhman, Mia

2020-09-18

Öhman , M 2020 , ' Tere perestroika lapsen silmin : Näkemiin Neuvostoliitto (Hüvasti, NSVL)
Suomi/ Viro 2020 ' , Filmihullu , Nro 4/2020 , Sivut 47-48 .

<http://hdl.handle.net/10138/320972>

unspecified

acceptedVersion

Downloaded from Helda, University of Helsinki institutional repository.

This is an electronic reprint of the original article.

This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version.

Tere perestroika lapsen silmin

Näkemiin Neuvostoliitto (Hüvasti, NSVL). Suomi /Viro 2020. Käsikirjoitus ja ohjaus Lauri Randla. Pääosissa Niklas Kouzmitchev, Nika Savolainen, Pääru Oja, Elene Baratašvili, Ülle Kaljuste, Tõnu Oja, Jekaterina Novosjolova. Kuvaus Elen Lotman. Leikkaus Leo Liesvirta, Andres Hallik. Levitys B-Plan Distribution. Suomen ensi-ilta 10.7.2020. (1 t 26 min).

Inkerinsuomalaiset tai inkeriläiset ovat alkujaan suomalaisia, jotka siirtyivät 1600-luvulla nykyiselle Luoteis-Venäjälle asuttamaan Inkerinmaata. Erityisesti neuvostoaikana inkeriläisiä siirreltiin ja likvidoitui ja suomen kieltä kitkettiin olemattomiin. Vuodesta 1990 lähtien inkeriläisten oli mahdollista asettua paluumuuttajina Suomeen. **Lauri Randlan** elokuva kertoo omakohtaisiin muistoihin perustuen inkerinsuomalaisesta Tarkkisen perheestä, joka yrittää selviytyä elämästä 1980–1990-lukujen taitteen Virossa, hajoavan Neuvostoliiton läntisimmässä kolkassa.

Elokuva alkaa ärsyttävän mairealla kertojaäänellä, sellaisella korkeintaan nelikymppisellä, joka esittää kaiken kokenutta setää. Kertoja väittää olevansa se poika joka elokuvassa saa parhaaksi ystäväkseen Krokotiili Genan ja puhuu yhtenä kotikielenään venäjää, mutta on selkeästi epäluotettava kertoja, koska ei osaa edes lausua parhaan ystävänsä nimeä oikein. Se kuuluu lausua Geena. Elokuvan kielten sekamelska on häkellyttävä. Suomi on venäläisin lainasanoihin höystettyä inkerinsuomea, välillä puhutaan venäjää ja viroa. Elokuva on tekstitetty suomeksi ja ruotsiksi, mutta katsomista varmasti auttaa jos käännökseen ei tarvitse turvautua.

Myös elokuvan tyyli tai sen huojuminen epäilyttää, aivan kuin ilmaisu hakisi itseään porstuan kautta: väkinäistä huumoria synnytyssairaalassa, kummallisia lapsuusmuistoja ironisesti kuvittavia kohtauksia, sillä kepeällä kertojaäänellä höystettynä. Tarinan edetessä nähdään yhä enemmän hyvin tosia ja vakavia sattumuksia, joiden kertomisessa ei ole mitään päälle liimattua tai teeskenneltyä. Näyttelijät tekevät pikkurooleja myöten erinomaisia, kokonaisia, uskottavia henkilöitä: tilanteeseen kuin tilanteeseen mukautuvat isovanhemmat joista näkyy eletty elämä, ihana villi nuori äiti, joka murehtimisen sijaan keskittyy ratkaisemaan ongelmia, ideologiauskovainen todennäköisesti Punaiselta Moskovalta löyhkäävä venäläisopettaja joka kammoaa fasistien suklaata, kanssaelävä tšetšeeniperhe.

Suomalaisille elokuva on tärkeä avaus jaksosta toisenlaista historiaa, itäisen ja läntisen kulttuurin välissä kasvaneen lapsen näkökulmasta esitettynä. Ensimmäisen roolinsa tekevä **Niklas Kouzmitchev** elää Johanneksena yllättävät tilanteet ja katsoja saa välittömän kosketuksen varsin sekopäiseen myöhäisneuvostoaajan todellisuuteen. Kyllähän 1980-luvulla Tallinnassa käyneille oli selvää ettei elintaso ollut aivan sama kuin Suomessa, mutta suurin ero oli henkisessä avaruudessa.

Vuosikymmeniä jatkuneesta Neuvostoliitolle kumartelusta ja bilateraalisesta hyödystä huolimatta Suomi oli länsimaa ja demokratia, ja kansalaiset suhteellisen vapaita tekemään ja ajattelemaan mitä itse kokivat tärkeäksi. Neuvostoliitto oli totalitäärinen systeemi, sosialistisena ideana kannatettava, loppua kohti laajalle levinneen bipolaarisuutensa rappeuttama, käytännössä terveisiä vaan Absurdistanista, humalassa ookoo, selvin päin helvetti. Mutta vieläkin kun se edelleen sama kansallislaulu kajahtaa soimaan, jokaisen entisenkin kansalaisen silmäkulma kostuu. Ei niin pahaa ettei jotain hyvääkin, ja kääntäen.

Näkemiin Neuvostoliitto on hieno ja tärkeä elokuva, koska se on vilpitön kuvatessaan ihmisten sopeutumista ja rakastaa kaikkia henkilöitään. KGB-mies on persereikä, mutta lopulta vain vähän ja sitäkin olosuhteiden pakosta. Muodoltaan elokuva jättää toivomisen varaa, mutta oikeastaan ylöspano tulee hassusti tukeneeksi tarinaa: kokonaisuushan on puhdasta Neuvostoliittoa – kuin yhteensopimattomista osista tehtaalla väärin koottu lelu.

Mia Öhman